

Valv. 11/06

## Mietteitä tulevasta sivistystyöstämme.

Kirjoittanut

G. MELANDER.

Kun nyt on kysymyksessä opetuksen täydellinen uudestaan järjestäminen Suomessa ja perustus siis on laskettava seuraavien vuosikymmenien sivistystyölle, niin on mielestäni syytä tuoda esille ne näkökohdat, jotka fysikan ja kemian opetuksen suhteen olisivat huomioon otettavat, etenkin nyt kun vaara on käsissä että nämä saisivat antaa tilaa muille mielestäni vähemmän tärkeille tieteille.

Kun nykyistä koululakiamme valmistettiin, oli kansamme juuri herännyt itsetietoisuuteen, ja tämän herätyksen olivat melkein yksinomaan humanistista sivistystä omistavat henkilöt aikaan saaneet. Harvalla, jos kenelläkään, oli siihen aikaan aavistusta siitä että Suomi tulevaisuudessa voisi kehittyä teollisuusmaaksi. Koskiemme arvoa ei tunnettu ja metsiemme käyttäminen oli vielä ensimmäisessä kehitystilassaan. Käsite energiasta oli fysikassakin hämärä tähän aikaan ja vielä enemmän sillä yleisöllä, joka ei omistanut fysikalaisia tietoja. Kummako silloin että isänmaanystävät koettivat antaa sivistyksellemme niin humanistisen suunnan kuin mahdollista.

Tätä suuntaa on nyt vuosikymmenien kuluessa jatkettu ja humanistisen sivistyksen saaneet kansamme opettajat ovat kansallemme antaneet melkein yksinomaan humanistisia tietoja. 'Vihdoin on tultu siihen johtopäätökseen että Suomen kansalla muka onkin taipumusta yksinomaan humanistiseen sivistykseen ja kaikki harrastukset levittää kansaamme tietoja luonnonlaeista ovat turhia, kansamme luonnon vastaisia.

Meidän mielestämme ei vika ole kansassamme vaan sen opettajissa. Liikuttavia esimerkkejä on olemassa siitä innosta, jolla suomalainen vähäistenkin tietojen nojalla koettaa käyttää hyödykseen luonnonvoimia, kun hän vain on tilaisuudessa siihen. Niin on esim. eräs luonnonhistorian tutkija kertonut erämaan mylläristä muistaakseni Kajaa-nin tienoilla, jolla kaikki huoneet, tallista tupaan saakka, olivat valaistut sähkövalolla. Myllärin poika oli näet, ollessaan sähkötyössä Oulussa oppinut dynamokoneita käyttämään ja ostettuaan vanhan dynamokoneen

J. H. Eukan aulusto

Muistelu.

Seelmi Setälä muistelmia J. H.

Eukansta

Valvoja 11 / 1106



## Muistelma.

Erkko on poissa!

Hänen mukanansa on kadonnut taas yksi, joka alituisesti minun mieleeni palautti jo kauan sitten mennyttä aikaa. Hän elävästi loihti silmien eteen ajanjakson, joka aina on pysyvä kirkkaimpana ja kauneimpana elämässäni. Hän oli kuin rengas siinä ketjussa, joka yhdistää elämän eri ajanjaksot toisiinsa. Ja joka kerta kun joku rengas tästä ketjusta katkeaa, hiipii mieleen sanomaton tyhjyyden tunne.

Siitä on jo hyvin pitkä aika kuin näin hänet ensi kertaa. Eikä sekään voinut olla ensi kerta, vaikka ensi kerta, jolloin muistan nähneeni hänet. Hän oli käynyt usein minun kodissani ja kerran ollessani isäni kanssa Viipurissa joulua viettämässä hän tuli tervehtimään meitä. Se oli varmaan yhteiskouluaatteen ensimmäisenä keväänä, sillä muistan, miten hän, meidän jäädessämme hetkeksi kahden kesken, alkoi innolla puhua yhteiskouluista ja kauhukseni tahtoi tietää, mitä neiti (joka todellakin oli varsin pieni neiti) arveli tästä uudesta suuresta aatteesta.

Hän oli siihen aikaan Wilken koulun johtaja. Isäni läksi käymään hänen luonansa ja otti minut mukanansa. Muistan kuin eilisen päivän, miten me astuimme hänen huoneeseensa, jonka maalaamatonta valkeaa lattiaa peitti kirjavat räsymätot ja jossa oli muutamia yksinkertaisia huonekaluja. Kirjoituspöytä paperien vallassa, puusohva pitkällä seinällä ja pieni pöytä peremmällä. Tuo pöytä veti heti huomioni puoleeni, sillä lattialla, sen jalan vieressä, oli vadilla juustonpala ja leivänmuruja. Rauhallisena ateriansa ääressä kyykötöi pieni — hiiri. Se oli niin kesy kuin kissanpoikanen. Ja Erkko, joka huomasi minun ihastukseni, alkoi herttaisella tavallaan kertoa, miten se eräänä aamuna oli eksynyt hänen luoksensa ja miten hän oli ottanut sen turvatiksensa.

Vuosia myöhemmin, kun tapasin hänet, muistimme molemmat tuota pientä hiirtä, joka hetkeksi oli tuonut iloa hänen elämäänsä, joka oli tullut häneltä turvaa hakemaan. Ja usein myöhemminkin olen vaistomaisesti tullut tätä pientä tapausta ajatelleeksi, kun näin, miten hän kärsi yksinäisyydestänsä, miten hän olisi tarvinnut jotakuta, joka olisi kiintynyt häneen, jonka puolesta hän olisi saanut huolehtia.

Nyt hän ei kaipaa enää mitään — —

Mutta hänen mukanansa on taaskin yksi rengas katkennut siinä ketjussa, josta kohta ehkä ei enää ole ainoatakaan rengasta olemassa.

Helmi Setälä,